

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DĖL TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PASLAUGŲ, SKIRTŲ TURINIO PASLAUGOMS GALUTINIAMS VARTOTOJAMS TEIKTI, RINKOS TYRIMO REZULTATŲ PROJEKTŲ PASTABŲ VERTINIMAS

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
1.	Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba	Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba pastabų Transliacijų perdavimo paslaugų, skirtų turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti, rinkos (toliau – Rinka) tyrimo ataskaitos ir susijusių Tarnybos direktoriaus įsakymų projektams neturėjo.	-	-
2.	AB Lietuvos radijo ir televizijos centras (toliau – Telecentras)	Mažmeninės televizijos transliacijų perdavimo paslaugos, teikiamos skirtingomis technologijomis, yra pakeičiamos tarpusavyje ne tik iš paklausos, bet ir iš pasiūlos pusės.	Neatsižvelgta	<p>Tarnyba Rinkos tyrime atlikto nuodugnią vertikaliai su Rinka susijusios mažmeninės elektroninių ryšių paslaugų rinkos (toliau – mažmeninė rinka) analizę, įskaitant mažmeninių paslaugų, teikiamų skirtingomis technologijomis, pakeičiamumo iš paklausos ir pasiūlos pusės tyrimą. Jame nustatyta, kad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Didžiojoje dalyje Lietuvos Respublikos teritorijos vartotojai galėjo rinktis iš daugiau nei vieno televizijos transliacijų teikimo būdo. 2. Skirtingi televizijos transliacijų priėmimo būdai vartotojams suteikia galimybę matyti skirtingą kiekį televizijos programų. Tarnyba konstatavo, kad ne tik žiūrimiausios 7 televizijos programos, bet ir papildomos programos daro ženklų įtaką galutinių vartotojų apsisprendimui. Minėtosios 7 televizijos programos buvo pasirinktos kaip etalonas, pagal kurį vertinama, ar atitinkama televizijos transliacijų platforma gali būti vertinama ir įtraukiama į mažmeninę rinką. Be to, skirtingomis technologijomis teikiamos televizijos transliacijos galutiniams vartotojams suteikia skirtingas papildomas naudas/funkcijas. 3. Vartotojų mokami užmokesčiai už televizijos transliacijas, teikiamas skirtingais būdais, skiriasi priklausomai nuo televizijos transliacijų priėmimo būdo. Be to, televizijos transliacijoms, teikiamoms skirtingais būdais, priimti yra reikalinga skirtinga įranga, kurios kaina ženkliai skiriasi. 4. Galutinių vartotojų nuomone, jų migraciją tarp skirtingų televizijos transliacijų platformų labiausiai skatina programų paketai. Taip pat įtakos turi ir kaina. <p>Atsižvelgiant į visą tai Tarnyba nustatė, kad skirtingos technologijos nėra pakeičiamos iš paklausos pusės.</p> <p>Kiek tai liečia televizijos transliacijų, teikiamų skirtingomis technologijomis, pakeičiamumą iš pasiūlos pusės, Tarnyba nustatė, kad operatorius norėdamas pradėti teikti atitinkamas mažmenines televizijos</p>

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
				<p>transliacijų paslaugas kita technologija turėtų investuoti į atitinkamą fizinę infrastruktūrą, o tai pareikalauti didelių finansinių ir laiko sąnaudų. Tai reiškia, kad per trumpą laikotarpį nebūtų įmanoma pakeisti vienos technologijos kita. Be to, televizijos transliacijų teikimas tam tikromis technologijomis reikalauja dažnių, kurie yra ribotas išteklius. Atsižvelgdama į visą tai Tarnyba konstatavo, kad skirtingomis technologijos nėra pakeičiamos iš pasiūlos pusės.</p> <p>Pakeičiamumo iš pasiūlos ir paklausos pusės nebuvimas neleidžia skirtingomis technologijomis teikiamų mažmeninių televizijos transliacijų paslaugų įtraukti į vieną bendrą mažmeninę rinką.</p> <p>Tarnybos nuomone skirtingomis technologijomis teikiamų televizijos transliacijų paslaugų skirtumai – programų kiekis ir papildomos naudos/funkcijos, kaina, galutinių vartotojų požiūris, naudojamos technologijos – aiškiai atskleidžia, kad jos nėra pakeičiamos nei iš paklauso, nei iš pasiūlos pusės.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Telecentro pastabose nurodyta migracija tarp technologijų, kai galutiniai vartotojai vis dažniau renkasi IPTV tinklais teikiamas televizijos transliacijas, negali būti siejama su technologijų pakeičiamumu iš paklausos pusės. Taip yra dėl to, kad IPTV tinklais teikiamų televizijos transliacijų paslaugos buvo įtrauktos į bendrą paslaugų paketą su interneto prieigos paslaugomis. Tai reiškia, kad galutiniai vartotojai rinkosi ne televizijos transliacijų paslaugas, teikiamas atitinkama technologija, o paslaugų paketą, kuris teikė jiems didžiausią naudą ir praktinį patogumą. Kitaip tariant, paslaugų paketas, kuriame buvo ir IPTV paslaugos, vartotojo atžvilgiu nėra pakeičiamas pvz., televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais paslaugomis.</p> <p>Atsižvelgiant į visą tai, Tarnyba dar kartą patvirtina, kad skirtingomis technologijomis teikiamos televizijos transliacijų paslaugos nėra pakeičiamos paklausos ir pasiūlos atžvilgiu, o skirtingomis technologijomis teikiamos televizijos transliacijų paslaugos sudaro atitinkamas atskiras rinkas.</p>
3.	Telecentras	<p>Konkurencija mažmeninėje televizijos transliacijų, teikiamų skirtingomis technologijomis, perdavimo rinkoje yra efektyvi, veiksminga ir be teikiamų didmeninių transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų reguliavimo. Tarnybos taikomas reguliavimas Telecentro ir Telia Lietuva, AB (toliau – Telia) teikiamoms transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugoms yra perteklinis.</p>	Neatsižvelgta	<p>Tarnyba nustatė, kad televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinkoje, televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkoje ir televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinkos pasižymi konkurencingumu ir tikėtina, kad šiose rinkose tokia pati situacija išliks nesant reguliavimo.</p> <p>Taip pat Tarnyba konstatavo, kad mažmeninėje televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkoje yra veiksminga konkurencija tik dėl transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugoms</p>

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
				<p>taikomo reguliavimo vertikalčiai susijusioje Transliacijų perdavimo paslaugų rinkoje ir mažai tikėtina, kad tokios tendencijos išliks nesant šių paslaugų reguliavimo. Pastaroji išvada padaryta dėl to, kad minėtoji mažmeninė rinka pasižymi aukštais įėjimo barjeriais, kurie gali būti sumažinti tik esant atitinkamam reguliavimui. Siekiant pradėti veikti televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkoje yra būtina turėti ribotą resursą (dažnį) bei atlikti dideles pradines investicijas, reikalingas DVB-T tinklo arba vietinių DVB-T stočių įsteigimui arba pirkti didmenines transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas iš kitų asmenų (siuntėjų). Šiuo metu taikomas reguliavimas Telecentro ir Telia teikiamoms didmeninėms transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugoms užtikrina, kad didmeninės transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugos yra suteikiamos vienodomis sąlygomis visiems (re)transliuotojams, o tai leidžia jiems veiksmingai konkuruoti tarpusavyje teikiant atitinkamas mažmenines televizijos transliacijų paslaugas bei sumažina minėtus barjerus, kurie riboja patekimą į minėtąją rinką. Tarnybos nuomone, nesant reguliavimo Telecentras ir Telia turėtų motyvų nesuteikti prieigos prie savo DVB-T tinklų, skirtingiems prieigos gavėjams suteikti prieigą skirtingomis (diskriminacinėmis) sąlygomis ir (arba) nustatyti sau palankias ir (arba) nepagrįstai aukštas transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų kainas.</p>
4.	Telecentras	<p>Rinkoje egzistuoja didmeninių televizijos transliacijų perdavimo paslaugų, teikiamų įvairiomis technologijomis, pakeičiamumas paklausos atžvilgiu. Didmeninės transliacijų perdavimo paslaugos yra vertikalčiai susijusios su mažmeninių paslaugų rinka. Mažmeninių paslaugų teikėjai paslaugas teikia skirtingomis technologijomis ir taiko panašias mažmeninių paslaugų kainas, t. y. konkuruoja kaina. Netiesioginiai konkurencijos suvaržymai, atsirandantys įvairiomis technologijomis konkuruojant mažmeninėje rinkoje, turi reikšmingą įtaką didmeninėms sau teikiamoms televizijos transliacijų perdavimo paslaugoms, dėl ko jas reikia įtraukti į Rinkos apibrėžimą.</p>	Neatsižvelgta	<p>Didmeninių televizijos transliacijų perdavimo paslaugų kainų poveikio televizijos transliacijų paslaugų kainai ir paklausai vertinimo idėja yra teisinga, tačiau Telecentras, darydama analizę, prieštarauja savo priimtoms prielaidoms, o padarytos išvados nėra objektyvios.</p> <p>Tarnybos nuomone, jei egzistuoja konkurencija teikiant televizijos transliacijų paslaugas, galimybės didinti mažmeninių paslaugų kainas be neigiamo kainų didinimo efekto, nebus arba ji bus labai maža. Nesant galimybės didinti mažmeninių paslaugų kainų, televizijos transliacijų paslaugų teikėjas absorbuos televizijos transliacijų perdavimo paslaugų kainų didėjimą. Taigi, ribota arba neegzistuojanti galimybė didinti televizijos transliacijų paslaugų kainas, sudaro galimybę Televizijos transliacijų perdavimo paslaugų teikėjui elgtis nepriklausomai nuo Televizijos transliacijų perdavimo konkrečia technologija paslaugų gavėjo ir nuo Televizijos transliacijų perdavimo kitomis technologija paslaugų teikėjų. Galimybės pakeisti Televizijos transliacijų perdavimo paslaugų teikėjo nebuvimas rodo, kad skirtingomis technologijomis teikiamos Televizijos transliacijų perdavimo paslaugos nėra pakeičiamos tarpusavyje.</p>

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
				Atsižvelgiant į išdėstytą aukščiau, Tarnybos nuomone, Telecentro daromos prielaidos ir išvados neįrodo, kad egzistuoja pakeičiamumas tarp skirtingomis technologijomis teikiamų Televizijos transliacijų perdavimo paslaugų paklausos atžvilgiu.
5.	Telecentras	Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugos yra pakeičiamos televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais, IPTV tinklais, plačiajuosčio ryšio tinklais ir palydovinio ryšio tinklais paslaugomis iš pasiūlos pusės.	Neatsižvelgta	<p>Tarnyba atliko Televizijos transliacijų DVB-T tinklais paslaugų analizę atsižvelgdama į 2002 m. Komisijos gairių dėl rinkos tyrimo ir didelės įtakos vertinimo rinkoje pagal Bendrijos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų reguliavimo sistemą 52 punkte nustatytus principus, kuriuos cituoja pats Telecentras. Tai yra, Tarnyba vertino ar Televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais paslaugų teikėjai galėtų pradėti teikti Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas. Dėl ribotų radijo dažnių (kanalų), kurie yra naudojami steigti DVB-T tinklus, išteklių, Televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais paslaugų teikėjai negalėtų pasiūlyti Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų. Telecentro pateikta informacija apie šviesolaidinio tinklo vystymosi tendencijas ir perspektyvas, IPTV klientų augimo tendencijas ir kabelinės televizijos užimamą rinkos dalį dar nerodo, kad skirtingomis technologijomis teikiamos Televizijos transliacijų perdavimo paslaugos yra pakeičiamos pasiūlos atžvilgiu. Priešingai, Telia, turinti plačiausiai išvystytą IPTV tinklą, pateikdama informaciją Rinkos tyrimui, nurodė, jog lyginant su DVB-T tinklais, IPTV tinklai Lietuvoje nėra plačiai išvystyti ir šiuo metu visiems namų ūkiams IPTV tinklais nėra galimybės užtikrinti televizijos transliacijų perdavimo paslaugų kaip tai gali užtikrinti DVB-T tinklai.</p> <p>Atsižvelgiant į išdėstytą, Tarnybos nuomone Telecentro pateikti argumentai nerodo, kad skirtingomis technologijomis teikiamos Televizijos transliacijų perdavimo paslaugos yra pakeičiamos pasiūlos atžvilgiu.</p>
6.	Telecentras	Televizijos programų transliavimo ir retransliavimo veiklos licencijavimo tvarka ir sąlygos nėra veiksnys, trukdantis (re)transliuotojų programų migravimui tarp Telia ir Telecentro tinklų. Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugos, teikiamos Telecentro ir Telia, yra pakeičiamos tarpusavyje paklausos ir pasiūlos atžvilgiu, ir Telecentro bei Telia teikiamos paslaugos neturi būti išskaidytos į atskiras rinkas.	Neatsižvelgta	Tarnybos nuomone, Telecentras nurodytą aplinkybių poveikį įvertino neobjektyviai. Visų pirma, kaip yra nurodžiusi Tarnyba, Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjo keitimas galimas tik esant laisviems DVB-T tinklų ištekliams. Kaip yra nurodyta Rinkos tyrimo ataskaitoje, tiriamuoju laikotarpiu Telia ir Telecentro įsteigti ir veikiantys DVB-T tinklai buvo išnaudoti ir galima teigti, kad jie trumpuoju laikotarpiu neturi laisvų išteklių. Be to, Telecentro nurodyta migracija neatskleidžia situacijos, jei ketintų migruoti didieji transliuotojai (pvz., LNK ar TV3). Tarnybos nuomone,

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
				veiklos licencijavimas daro įtaką televizijos transliuotojų galimybėms keisti Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėją. Lietuvos radijo ir televizijos komisijos konkursai, kurių metu nustatomas transliuotojas, kuriam bus teikiamos Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugos, riboja tiek transliuotojus, tiek Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjus, o Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų gavėjo keitimas gali trukti neprognozuojamą laiko tarpą. Telecentras taip pat nepateikė jokių įrodymų, kad Telia ir Telecentras planuoja diegti DVB-T2 technologijas, kokie apribojimai gali kilti televizijos transliuotojams, televizijos transliacijų gavėjams ir Televizijos transliacijų perdavimo paslaugų DVB-T tinklais teikėjams diegiant naują standartą.
7.	Telecentras	Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugos ir televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais, IPTV tinklais, plačiajuosčio ryšio tinklais, palydovinio ryšio tinklais paslaugos sudaro vieną transliacijų perdavimo paslaugų rinką.	Neatsižvelgta	Telecentras savo išvadas grindė tuo, kad skirtingomis technologijomis teikiamos Televizijos transliacijų perdavimo paslaugos yra pakeičiamos pasiūlos ir paklausos atžvilgiu. Atsižvelgiant į 5 ir 6 punktuose nurodytą Telecentro pastabų vertinimą, skirtingomis technologijomis teikiamos Televizijos transliacijų perdavimo paslaugos nėra pakeičiamos vienos kitomis paklausos ir pasiūlos atžvilgiu ir jas nėra pagrindo apibrėžti kaip vieną Televizijos transliacijų perdavimo paslaugų rinką.
8.	Telecentras	Tarnyba neįvertino Rinkos ateities perspektyvų, t. y. ar rinka turi perspektyvų tapti konkurencinga ir ar konkurencijos stygius yra ilgalaikis, atsižvelgiant į tikėtiną arba numatomą rinkos raidą.	Neatsižvelgta	Tarnyba Rinkos tyrimo ataskaitos 4.5.1.2 ir 4.5.2.2 skyriuose atliko ateities perspektyvų vertinimą ir nustatė, kad nei Telecentro, nei Telia atitinkamos didmeninės transliacijų perdavimo paslaugų rinkos nepasižymi tokiomis charakteristikoms, kurios lemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją, be poreikio taikyti <i>ex ante</i> įpareigojimus.
9.	Telecentras	Atsižvelgiant į tai, kad 1. Telecentro rinkos dalis DVB-T platformoje tiriamuoju laikotarpiu sumažėjo ketvirtadaliu; 2. Telecentro televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų kainos nuolat mažėjo; 3. Telecentras susiduria su didele pirkėjų derybine galia; 4. egzistuoja potenciali galimybė atsisakyti Telecentro teikiamų paslaugų; 5. transliavimo ir retransliavimo veiklos licencijavimo tvarka ir sąlygos nėra veiksnys, trukdantis (re)transliuotojų programų migravimui tarp tinklų, darytina išvada, kad nagrinėjama Rinka (net ir laikant, kad Telecentras užima 100 proc. transliacijų perdavimo DVB-T	Neatsižvelgta	Tarnyba nesutinka su Telecentro išvadomis, nes: 1. Telecentras visu tiriamuoju laikotarpiu užėmė 100 proc. Transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų, teikiamų Telecentro, rinkoje. 2. Nepaisant mažėjusių kainų tiriamuoju laikotarpiu jos išliko didesnės nei Telia paslaugų kainos, o tai neįrodo, kad Transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų, teikiamų Telecentro, rinkoje egzistuoja pirkėjo derybinė galia ir (arba) Telecentro teikiamų paslaugų gavėjai gali nevaržomai pakeisti paslaugų teikėją. Tai reiškia, kad nesant reguliavimo Telecentras turėtų motyvų ir galimybių kainas nustatyti sau palankia linkme. Be to, Tarnyba pastebi, kad kainos mažėjo dėl Tarnybos taikomo reguliavimo Rinkoje ir Telecentras nepateikia įrodymų, kurie leistų manyti, kad kainos būtų mažėjusios nesant reguliavimo ar kad

Eil. Nr.	Pastabos teikėjas	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
		<p>paslaugų, teikiamų Telecentro, rinkos) pasižymi charakteristikomis, kurios riboja Telecentro galimybes elgtis nepriklausomai nuo konkurentų, klientų ir galiausiai vartotojų. Rinka pasižymi tokiomis charakteristikomis, kurios lemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją be poreikio taikyti Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 17 straipsnyje nurodytus (arba kitaip – <i>ex ante</i>) įpareigojimus.</p> <p>Telecentro vertinimu, šie argumentai pagrindžia, kad nėra tenkinamas antrasis trijų kriterijų testo kriterijus ir <i>ex ante</i> reguliavimas negali būti taikytinas.</p>		<p>minėtoji tendencija išliks nesant reguliavimo.</p> <p>3. Pirkėjo derybinės galios Transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų, teikiamų Telecentro, rinkoje nėra.</p> <p>4. Per trumpą laiką nėra galimybės atsisakyti Telecentro teikiamų paslaugų.</p> <p>5. Veiklos licencijavimas daro įtaką televizijos transliuotojų galimybėms keisti Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėją. Lietuvos radijo ir televizijos komisijos konkursai, kurių metu nustatomas transliuotojas, kuriam bus teikiamos Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugos, riboja tiek transliuotojus, tiek Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjus, o Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų gavėjo keitimas gali trukti neprognozuojamą laiko tarpą.</p> <p>Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, Tarnybos nuomone, Telecentro pateikti argumentai yra neobjektyvūs, vienašališki ir nenuoseklūs. Telecentras nepateikė aiškių įrodymų, kurie leistų manyti, kad Transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų, teikiamų Telecentro, rinka pasižymi tokiomis charakteristikomis, kurios lemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją be poreikio taikyti <i>ex ante</i> reguliavimą.</p>
10.	Telecentras	<p>Tarnyba realiai neatliko ir trečiojo trijų kriterijų testo kriterijaus (bendrosios konkurencijos teisės pakankamumas sumažinti ar pašalinti kliūtis, kurios trukdo pradėti veikti rinkoje ir (ar) vystyti konkurencijai joje, ir (ar) įtvirtinti veiksmingą konkurenciją atitinkamoje rinkoje) analizės ir apsiribojo bendrais deklaratyviais teiginiais.</p>	Neatsižvelgta	<p>Pastebėtina, kad Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba sutiko su Tarnybos atliktu Rinkos tyrimu ir jo rezultatais, įskaitant ir trečiojo trijų kriterijų testo kriterijaus (bendrosios konkurencijos teisės pakankamumas sumažinti ar pašalinti kliūtis, kurios trukdo pradėti veikti rinkoje ir (ar) vystyti konkurencijai joje, ir (ar) įtvirtinti veiksmingą konkurenciją atitinkamoje rinkoje) vertinimą. Tai reiškia, kad Tarnybos pateikta išvada, kad, siekiant efektyvios ir nuolatinės Transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų, teikiamų Telecentro, rinkos priežiūros, būtina taikyti <i>ex ante</i> ir <i>ex post</i> reguliavimą kartu.</p>